

REGIONÁLNY ÚRAD VEREJNÉHO ZDRAVOTNÍCTVA
so sídlom v Bardejove

PROGRAMY A PROJEKTY
ÚRADOV VEREJNÉHO ZDRAVOTNÍCTVA
V SLOVENSKEJ REPUBLIKE
na rok 2022 a ďalšie roky – odpočet za rok 2022

1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA

1.1 PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY (NEHAP V.)

RÚVZ so sídlom v Bardejove nebol vybraný medzi riešiteľské pracoviská. V roku 2022 nebola gestorom úlohy požadovaná súčinnosť nášho úradu na plnení uvedenej úlohy.

1.2 PROTOKOL O VODE A ZDRAVÍ - PLNENIE NÁRONÝCH CIEĽOV

RÚVZ so sídlom v Bardejove nebol riešiteľským pracoviskom.

1.3 ĽUDSKÝ BIOMONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A PRACOVNOM PROSTREDÍ

RÚVZ so sídlom v Bardejove nebol riešiteľským pracoviskom.

1.4 MAPOVANIE PRÍTOMNOSTI BAKTÉRIÍ RODU LEGIONELLA V ZARIADENIACH SOCIÁLNYCH SLUŽIEB

RÚVZ so sídlom v Bardejove nebol riešiteľským pracoviskom.

1.5 ZMAPOVANIE AKTUÁLNEHO STAVU VÝSKYTU PESTICÍDNYCH LÁTKO A MIKROPOLUTANTOV V PITNÝCH VODÁCH

RÚVZ so sídlom v Bardejove nebol riešiteľským pracoviskom.

2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNEHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

Cieľ:

Zvýšiť odbornú úroveň hodnotenia pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce vo vzťahu k zdravotným rizikám zamestnancov. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru uplatňovať legislatívne úpravy v oblasti ochrany zdravia pri práci vrátane legislatívnych úprav harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev a odborné usmernenia ÚVZ SR. Pomocou kontrolných listov informovanosti zamestnancov overovať poskytovanie informácií zamestnancom v oblasti ochrany zdravia pri práci zo strany zamestnávateľov, zisťovať rizikové faktory práce a výskyt zdravotných problémov u zamestnancov pri podozrení na výskyt choroby z povolania na danom pracovisku. Zvýšiť úroveň údajov o rizikových prácach a zabezpečiť ich efektívne využitie v ochrane zdravia pri práci usmerňovaním činnosti pracovnej zdravotnej služby priamo v podnikoch.

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Evidencia rizikových prác sa vedie podľa vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z. z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaraďovanie prác do kategórií v znení neskorších predpisov.

V okrese Bardejov evidujeme 24 subjektov, v ktorých sú vyhlásené rizikové práce. K 31. 12. 2022 sme v okrese Bardejov evidovali programom ASTR 412 zamestnancov z toho 232 žien, ktorí vykonávajú prácu zaradenú do 3. a 4. kategórie z hľadiska zdravotných rizík.

V roku 2022 bolo vydaných 9 rozhodnutí na zaraďenie pracovných činností do kategórie rizikových prác:

- 1) CHARVÁT STROJÁRNE a. s., Duklianska 21, 085 01 Bardejov – strojárská výroba, Duklianska č. 21, Bardejov,
- 2) LESY SR, š. p., organizačná zložka Odštepny závod Šariš, Obrancov mieru 6, 080 01 Prešov – manipulačno – expedičný sklad dreva, Priemyselná č. 1448, Bardejov
- 3) FG PROTECH, spol. s r. o., Priemyselná 1619, 085 01 Bardejov – vývoj a výroba strojov a strojných zariadení, Priemyselná č. 1619, Bardejov,
- 4) Krový – Strechy s. r. o., Hertník 330, 086 42 Hertník – výroba väzníkových krovov, Hertník č. 330,
- 5) V + S Welding, s. r. o., Stöcklova 32/77, 085 01 Bardejov – strojárská výroba, Tarnov č. 206 a 207
- 6) Migoli s. r. o., Hlavná 8/18, 086 41 Raslavice – výroba a opracovanie jednoduchých výrobkov z kovu, Sekčovská č. 748/46, Raslavice,
- 7) KAMAX Fasteners s. r. o., Priemyselná 3752, 085 01 Bardejov – výroba vysokopevnostných skrutiek, Priemyselná č. 3752, Bardejov,
- 8) VENITECH INTERNATIONAL, s. r. o., Bardejovská Nová Ves 3092, 085 1 Bardejov – výroba lúpanej dyhy, Bardejovská Nová Ves č. 3092,

9) RAKY stav, s. r. o., Hlavná 387/87, 086 41 Raslavice – výroba okien a dverí, Čergovská č. 691/15, Raslavice

z ktorých 4 rozhodnutia boli vydané pre nový právny subjekt a 5 rozhodnutí pre LESY SR, š. p., CHARVÁT STROJÁRNE a. s., FG PROTECH, spol. s r. o., Krový – strechy s. r. o. a V + S Welding s. r. o. boli vydané na základe prehodnotenia rizík a aktuálnej objektivizácii faktorov pracovného prostredia.

Na vyradenie pracovných činností z kategórie rizikových prác v roku 2022 boli vydané 2 rozhodnutia:

1) EGE, spol. s r. o., Partizánska 3405, 085 01 Bardejov – išlo o vyradenie prác z tretej kategórie rizikových prác pre rizikový faktor hluk a chemický faktor (pevný aerosól – kovový hliník) na pracovisku zámočnickej výroby – výrobná hala a výroba zapuzdrených vodičov – prístavba k výrobnej hale na ul. Duklianska č. 3285/21 v Bardejove, z dôvodu ukončenia prevádzkovania,

2) LESPOL – OLH, s. r. o. Bardejov, Duklianska 3921/38, 085 01 Bardejov - išlo o vyradenie prác z tretej kategórie rizikových prác pre rizikový faktor hluk na pracovisku drevovýroby na ul. Duklianska č. 38 v Bardejove, z dôvodu ukončenia prevádzkovania.

Najzávažnejšími rizikovými faktormi v pracovnom prostredí sú v poradí biologický faktor, hluk, chemické faktory a vibrácie.

V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru sa sledovali pracovné podmienky zamestnancov, miera expozície zamestnancov a realizácia náhradných opatrení zo strany zamestnávateľov na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce. Taktiež sa sledovali výsledky a intervaly lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci a zaradenie zamestnancov do pracovného procesu na základe posúdenia zdravotnej spôsobilosti na prácu lekármi pracovnej zdravotnej služby. Je možné konštatovať, že intervaly lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci boli u zamestnancov kontrolovaných subjektov vykonávané v súlade s legislatívou. Bolo vykonaných 9 previerok.

Za neplnenie opatrení na ochranu zdravia na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce neboli v roku 2022 uložené sankcie.

Počty zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v roku 2022 podľa prevažujúcej činnosti a podľa kategórie rizikového faktora (1. stupeň prevažujúcej činnosti)

Kód	Prevažujúca činnosť (1. stupeň)	Počet exponovaných pracovníkov					
		3. kategória		4. kategória		spolu	
		celkom	žien	celkom	žien	celkom	žien
A	Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov	1	0	9	0	10	0
C	Priemyselná výroba	116	1	9	0	125	1
F	Stavebníctvo	11	0	3	0	14	0
Q	Zdravotníctvo a sociálna pomoc	261	231	0	0	261	231
R	Umenie, zábava a rekreácia	2	0	0	0	2	0
	SPOLU	391	232	21	0	412	232

Počty zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v roku 2022 podľa prevažujúcej činnosti a podľa kategórie rizikového faktora (2. stupeň prevažujúcej činnosti)

Kód	Prevažujúca činnosť (2. stupeň)	Počet exponovaných pracovníkov					
		3. kategória		4. kategória		spolu	
		celkom	žien	celkom	žien	celkom	žien
01	Pestovanie plodín a chov zvierat, poľovníctvo a služby s tým súvisiace	1	0	0	0	1	0
02	Lesníctvo a ťažba dreva	0	0	9	0	9	0
15	Výroba kože a kožených výrobkov	24	0	0	0	24	0
16	Spracovanie dreva a výroba výrobkov z dreva a korku okrem nábytku; výroba predmetov zo slamy a prúteného materiálu	25	1	0	0	25	1
22	Výroba výrobkov z gumy a plastu	2	0	0	0	2	0
25	Výroba kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení	35	0	6	0	41	0
28	Výroba strojov a zariadení i. n.	25	0	2	0	27	0
33	Oprava a inštalácia strojov a prístrojov	5	0	1	0	6	0
41	Výstavba budov	4	0	0	0	4	0
43	Špecializované stavebné práce	7	0	3	0	10	0
86	Zdravotníctvo	261	231	0	0	261	231
93	Športové, zábavné a rekreačné činnosti	2	0	0	0	2	0
	SPOLU	391	232	21	0	412	232

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z látok a zmesí klasifikovaných ako toxické

Pri výkone ŠZD sme kontrolovali uplatňovanie legislatívnych úprav týkajúcich sa expozície chemickým látkam a zmesiam v zákone č. 355/2007 Z. z. a nariadení vlády SR č. 355/2006 Z. z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení neskorších predpisov harmonizovaných s právom európskych spoločenstiev.

V rámci štátneho zdravotného dozoru sme vykonali 14 previerok poľnohospodárskych subjektov so zameraním hlavne na zisťovanie používania a skladovania látok a zmesí klasifikovaných ako toxické (GHS06), vypracovanie posudkov o riziku a prevádzkových poriadkov, spôsob evidencie látok a zmesí klasifikovaných ako toxické, zabezpečenie odbornej spôsobilosti zamestnancov na prácu s látkami a zmesami klasifikovaných ako toxické a dĺžku odbornej praxe, poskytovanie OOPP zamestnancom a ich používanie, zabezpečenie preventívnej zdravotnej starostlivosti o zamestnancov a pod..

V súvislosti s tým je možné konštatovať, že v poľnohospodárskych subjektoch sme nezistili používanie veľmi toxických látok a zmesí. Pokračuje trend z predchádzajúcich rokov a to, že na ochranu rastlín sa používajú prípravky klasifikované len ako toxické, aj to len v ojedinelých prípadoch, pretože poľnohospodárske subjekty sa zamerali skôr na používanie menej škodlivých prípravkov, ktoré nie sú klasifikované ako toxické. V prevažnej miere sa uprednostňuje nákup prípravkov na ochranu rastlín priamo pred ich aplikáciou a len

v potrebnom množstve, čím sa nevytvárajú skladové zásoby, resp. si poľnohospodárske subjekty zabezpečujú ochranu rastlín dodávateľským spôsobom, ktorým im dodávateľské firmy poskytnú kompletne tieto služby. Boli získavané údaje o likvidácii obalov a nepoužiteľných zbytkov od látok a zmesí klasifikovaných ako toxické (GHS06). Ďalej bolo sledované ich používanie podľa aktuálneho „Zoznamu a rozsahu použitia povolených prípravkov na ochranu rastlín a mechanizačných prostriedkov na ochranu rastlín“ vydaného na príslušný rok.

Previerkou neboli zistené žiadne závažné nedostatky, resp. porušenie právnych predpisov. K 31. 12. 2022 na RÚVZ so sídlom v Bardejove bolo doručených 86 oznámení o začatí vykonávania dezinfekcie a regulácii živočíšnych škodcov. V súvislosti s overovaním poskytovania informácií zamestnancov v oblasti ochrany zdravia pri práci s chemickými faktormi neboli použité žiadne kontrolné listy.

V roku 2022 sme nezaznamenali žiadnu mimoriadnu situáciu a haváriu v okrese Bardejov súvisiacu s uvedenou problematikou.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

Medzi pracovné procesy s rizikom chemickej karcinogenity je v našom okrese zaradená práca s cytostatikami v onkologickej ambulancii NsP Sv. Jakuba, n. o., Bardejov, ktorá je zároveň z hľadiska zdravotných rizík zaradená do tretej kategórie rizikových prác. V roku 2022 bolo z cytostatík pripravených 5 361 dávok.

V súvislosti so znižovaním zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu bolo uplatňované NV SR č. 356/2006 Z. z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci v znení neskorších predpisov a NV SR č. 253/2006 Z. z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci, harmonizovaných s právom Európskych spoločenských, pri výkone ŠZD.

V roku 2022 v rámci štátneho zdravotného dozoru sme vykonali 8 previerok so zameraním na pracovné procesy s rizikom chemickej karcinogenity, t. j. na práce, pri ktorých dochádza k expozícii zamestnancov prachu z rôznych druhov tvrdého dreva. Išlo prevažne o drevospracujúce prevádzky, respektíve stolárske dielne. Podobne ako aj v predchádzajúcich rokoch bolo zistené, že v drevospracujúcich resp. stolárskych prevádzkach sa opracovávajú alebo vyrábajú finálne výrobky z dubového a bukového dreva len sporadicky, t. j. nepravidelne na objednávky v obmedzených časových intervaloch. V stolárskych dielnach na výrobu nábytku sa využíva v prevažnej miere drevotriestkový materiál.

V súvislosti s odstraňovaním azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb bolo RÚVZ so sídlom v Bardejove v roku 2022 vydaných 43 rozhodnutí, pre subjekty:

- 1) Vokup kl i m s. r. o., Šebastovská 4, 080 06 Prešov – demontáž stúpačkových azbestocementových kanalizačných rúr v bytových jadrách v Bytových domoch na ul. Jiráskova č. 6, 7 a Pod papierňou č. 58-61 v Bardejove,
- 2) AZBESTGROUP s. r. o., Sibírska 55, 831 02 Bratislava – demontáž strešnej krytiny obsahujúcej azbest z objektu rodinného domu v obci Hertník č. 212 na parc. č. 266/3,
- 3) StrechyM s. r. o., 9. mája 744/15, 083 01 Sabinov – stabilizácia, odvoz a likvidácia už demontovanej azbestovej strešnej krytiny umiestnenej pri rodinnom dome v obci Hertník č. 45,
- 4) Patrik Sobek, Richvald 320, 085 01 Bardejov – demontáž strešnej krytiny obsahujúcej azbest z objektu hospodárskej budovy v obci Richvald č. 63,

- 5) StrechyM s. r. o., 9. mája 744/15, 083 01 Sabinov – demontáž a likvidácia strešnej krytiny obsahujúcej azbest z objektu rodinného domu v obci Livov č. 6,
- 6) Patrik Sobek, Richvald 320, 085 01 Bardejov – demontáž strešnej krytiny obsahujúcej azbest z objektu rodinného domu na ul. Tehelná č. 71 v Bardejove,
- 7) Vokup kl i m s. r. o., Šebastovská 4, 080 06 Prešov – demontáž stúpačkových azbestocementových kanalizačných rúr v bytových jadrách v Bytovom dome na ul. Fučíkova č. 21 v Bardejove,
- 8) Jesika Pačajová – MARTBEST, Ludvíka Svobodu 2569/40, 058 01 Poprad – stabilizácia, odvoz a likvidácia už demontovanej azbestovej strešnej krytiny umiestnenej pri rodinnom dome v obci Buclovany č. 3,
- 9) Patrik Sobek, Richvald 320, 085 01 Bardejov – demontáž strešnej krytiny obsahujúcej azbest z objektu hospodárskej budovy (stodoly) v obci Hankovce č. 60,
- 10) Patrik Sobek, Richvald 320, 085 01 Bardejov – demontáž strešnej krytiny obsahujúcej azbest z objektu rodinného domu a prístavby pri dome na ul. Majerová č. 299/23 v obci Hažlín,
- 11) Patrik Sobek, Richvald 320, 085 01 Bardejov – stabilizácia, odvoz a likvidácia už demontovanej azbestovej strešnej krytiny umiestnenej pri rodinnom dome v obci Richvald č. 199,
- 12) StrechyM s. r. o., 9. mája 744/15, 083 01 Sabinov – stabilizácia, odvoz a likvidácia už demontovanej azbestovej strešnej krytiny umiestnenej pri rodinnom dome v obci Tarnov č. 33,
- 13) Patrik Sobek, Richvald 320, 085 01 Bardejov – demontáž strešnej krytiny obsahujúcej azbest z objektu chaty s. č. 5754 v Bardejove,
- 14) Jesika Pačajová – MARTBEST, Ludvíka Svobodu 2569/40, 058 01 Poprad - demontáž strešnej krytiny obsahujúcej azbest z objektu rodinného domu v obci Stebník č. 108,
- 15) Patrik Sobek, Richvald 320, 085 01 Bardejov – demontáž strešnej krytiny obsahujúcej azbest z objektu rodinného domu v obci Kľušov č. 2,
- 16) Patrik Sobek, Richvald 320, 085 01 Bardejov – demontáž strešnej krytiny obsahujúcej azbest z objektu rodinného domu na ul. Kukučínova č. 1083/3 v Bardejove,
- 17) StrechyM s. r. o., 9. mája 744/15, 083 01 Sabinov – demontáž a likvidácia strešnej krytiny obsahujúcej azbest z objektu rodinného domu v obci Beloveža č. 24,
- 18) LAMA – Ladislav Magda, s. r. o., Hríbová 1883/4, 082 21 Veľký Šariš – Kanaš - demontáž azbestocementových fasádnych panelov z budovy Materskej školy na ul. L. Svobodu č. 15 v Bardejove,
- 19) Jesika Pačajová – MARTBEST, Ludvíka Svobodu 2569/40, 058 01 Poprad – demontáž strešnej krytiny obsahujúcej azbest z objektu rodinného domu v obci Kobyly č. 66,
- 20) Andrej Mihal', Tehelná 599/4, 087 01 Giraltovce – stabilizácia, odvoz a likvidácia už demontovanej azbestovej strešnej krytiny umiestnenej na dvore v obci Stebník č. 66,
- 21) Patrik Sobek, Richvald 320, 085 01 Bardejov – demontáž časti strešnej krytiny obsahujúcej azbest z objektu rodinného domu v obci Sveržov č. 41,
- 22) StrechyM s. r. o., 9. mája 744/15, 083 01 Sabinov – stabilizácia, odvoz a likvidácia už demontovanej azbestovej strešnej krytiny umiestnenej v obci Nižná Voľa č. 62,
- 23) AZBESTGROUP s. r. o., Sibírska 55, 831 02 Bratislava – demontáž strešnej krytiny obsahujúcej azbest z objektu rodinného domu v obci Lukov č. 89 na parc. č. 347,
- 24) Jesika Pačajová – MARTBEST, Ludvíka Svobodu 2569/40, 058 01 Poprad – demontáž strešnej krytiny obsahujúcej azbest z objektu rodinného domu v obci Stebník č. 33,

- 25) MONTES COMPANY s. r. o., Lisková 1218, 034 81 Lisková – demontáž a likvidácia strešnej krytiny obsahujúcej azbest z objektu hospodárskej budovy v obci Kurov č. 14 na parc. č. 399,
- 26) Patrik Sobek, Richvald 320, 085 01 Bardejov – demontáž a likvidácia strešnej krytiny obsahujúcej azbest z objektu rodinného domu a hospodárskej budovy v obci Andrejová č. 88,
- 27) Patrik Sobek, Richvald 320, 085 01 Bardejov – stabilizácia, odvoz a likvidácia už demontovanej azbestovej strešnej krytiny umiestnenej pri dome na ul. Kuzmányho č. 13 v Bardejove,
- 28) Patrik Sobek, Richvald 320, 085 01 Bardejov – demontáž a likvidácia strešnej krytiny obsahujúcej azbest z objektu rodinného domu na ul. Majerová č. 310/21 v obci Hažlín,
- 29) Patrik Sobek, Richvald 320, 085 01 Bardejov – stabilizácia, odvoz a likvidácia už demontovanej azbestovej strešnej krytiny umiestnenej pri rodinnom dome na ul. Na Kameni č. 348/2 v obci Raslavice,
- 30) Vokup klím s. r. o., Šebastovská 4, 080 06 Prešov – demontáž stúpačkových azbestocementových kanalizačných rúr v bytových jadrách v Bytovom dome na ul. Partizánska č. 23 a 24 v Bardejove,
- 31) StrechyM s. r. o., 9. mája 744/15, 083 01 Sabinov – demontáž a likvidácia strešnej krytiny obsahujúcej azbest z objektu rodinného domu v obci Vyšná Polianka č. 19,
- 32) StrechyM s. r. o., 9. mája 744/15, 083 01 Sabinov – demontáž a likvidácia strešnej krytiny obsahujúcej azbest z objektu rodinného domu v obci Gerlachov č. 34,
- 33) StrechyM s. r. o., 9. mája 744/15, 083 01 Sabinov – demontáž a likvidácia strešnej krytiny obsahujúcej azbest z objektu hospodárskej budovy v obci Smilno č. 44,
- 34) AZBESTGROUP s. r. o., Sibírska 55, 831 02 Bratislava – odstraňovanie nelegálneho uloženia azbestových materiálov v obci Vyšný Kručov na parc. č. 311/2,
- 35) StrechyM s. r. o., 9. mája 744/15, 083 01 Sabinov – demontáž a likvidácia strešnej krytiny obsahujúcej azbest z objektu rodinného domu v obci Hertník č. 269,
- 36) GARDEN – WOOD s. r. o., Dargovských hrdinov 118, 078 01 Sečovce – demontáž a likvidácia strešnej krytiny obsahujúcej azbest z objektu rodinného domu v obci Rešov č. 89,
- 37) Andrej Mihaľ, Tehelná 599/4, 087 01 Giraltovce – stabilizácia, odvoz a likvidácia už demontovanej azbestovej strešnej krytiny umiestnenej na dvore rodinného domu v obci Kobyly č. 38,
- 38) StrechyM s. r. o., 9. mája 744/15, 083 01 Sabinov – demontáž a likvidácia strešnej krytiny obsahujúcej azbest z objektu rodinného domu na ul. Kukorelliho č. 52 v Bardejove,
- 39) StrechyM s. r. o., 9. mája 744/15, 083 01 Sabinov – stabilizácia, odvoz a likvidácia už demontovanej azbestovej strešnej krytiny umiestnenej v obci Lukov č. 31,
- 40) StrechyM s. r. o., 9. mája 744/15, 083 01 Sabinov – stabilizácia, odvoz a likvidácia už demontovanej azbestovej strešnej krytiny umiestnenej v obci Kobyly č. 32,
- 41) StrechyBJ s. r. o., Nový sad 935/27, 085 01 Bardejov – demontáž a likvidácia strešnej krytiny obsahujúcej azbest z objektu rodinného domu v obci Lukov č. 153,
- 42) StrechyBJ s. r. o., Nový sad 935/27, 085 01 Bardejov – demontáž a likvidácia strešnej krytiny obsahujúcej azbest z objektu rodinného domu v obci Cigel'ka č. 64,
- 43) StrechyM s. r. o., 9. mája 744/15, 083 01 Sabinov – demontáž a likvidácia strešnej krytiny obsahujúcej azbest z objektu rodinného domu v obci Chmeľová č. 98

Uvedené firmy sú držiteľmi platného oprávnenia na odstraňovanie azbestových materiálov zo stavieb vydaného ÚVZ SR. Bolo predložených 41 oznámení o začatí výkonu odstraňovania azbestu alebo materiálov obsahujúcich azbest.

V rámci ŠZD sa zameriavame na vyhľadávanie pracovných postupov a technológií s použitím chemických karcinogénov a mutagénov, na vyhľadávanie a posudzovanie expozície látkam poškodzujúcim reprodukciu, ktoré sú podľa nariadenia európskeho parlamentu a Rady 1272/2008/EHS v rámci svojej triedy nebezpečnosti zaradené v kategórii 1A alebo 1B a na látky narúšajúce endokrinný systém.

Vedíme databázu organizácií, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym a mutagénnym faktorom a pracovným procesom s rizikom chemickej karcinogenity.

2.2 INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

Cieľ:

Napomôcť zlepšovaniu zdravotného stavu zamestnancov usmerňovaním realizácie intervenčných programov, vedením informačných kampaní, cieleným poradenstvom pre zamestnávateľov a zamestnancov v oblasti ochrany a podpory zdravia pri práci a spolupráci s PZS.

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci

V spolupráci so zamestnávateľmi a PZS sa realizujú aktivity zamerané na zvýšenie povedomia o ochrane a podpore zdravia pri práci, usmerňovanie zlepšovania pracovného prostredia a zdravotného stavu zamestnancov. Zapájame sa do európskych informačných kampaní zameraných na informovanie o povinnostiach zamestnávateľov v ochrane zdravia pri práci, odkomunikovanie zdravotných rizík z faktorov práce a pracovného prostredia, hľadanie efektívnych spôsobov ochrany a podpory zdravia pri práci a realizáciu vhodných preventívnych opatrení. Osobitne sa vykonáva poradenstvo malým a stredným podnikom a samostatne zárobkovo činným osobám (SZČO).

Európska agentúra pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci (EU-OSHA) začala v roku 2020 trojročnú kampaň „Zdravé pracoviská znižujú záťaž“, ktorej zámerom bolo zvýšiť informovanosť o poškodení podporno-pohybovej sústavy súvisiacich s prácou a o tom, aké dôležité je im predchádzať. Jej cieľom bolo povzbudzovať zamestnávateľov, zamestnancov a ďalšie zainteresované strany, aby spolupracovali v záujme prevencie poškodení podporno-pohybovej sústavy. Kampaň „Zdravé pracoviská znižujú záťaž“ mala tieto ciele:

- zvyšovať informovanosť o poškodení podporno-pohybovej sústavy súvisiacich s prácou,
- podporovať hodnotenie rizík a riadenie poškodení podporno-pohybovej sústavy,
- poukazovať na to, že poškodenia podporno-pohybovej sústavy sú problémom každého, na všetkých druhoch pracovísk a vo všetkých odvetviach,
- zlepšiť znalosti o nových a vznikajúcich rizikách vo vzťahu k poškodeniam podporno-pohybovej sústavy,
- zdôrazňovať potrebu opätovného začlenenia a udržania zamestnancov s chronickými poškodeniami podporno-pohybovej sústavy v pracovnom procese a ukázať spôsob, ako to možno prakticky dosiahnuť,
- povzbudzovať výmenu informácií a osvedčených postupov medzi relevantnými zainteresovanými stranami.

Od 24. októbra 2022 sa začal Európsky týždeň bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, v rámci ktorého sme dňa 26. 10. 2022 pripravili deň otvorených dverí „Zdravé pracoviská znižujú záťaž“, o uskutočnení ktorého bola uverejnená informácia v regionálnej tlači, regionálnej televízii a na internetovej stránke RÚVZ so sídlom v Bardejove. V rámci toho dňa pracovníci oddelenia preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie poskytovali poradenstvo pre zamestnávateľov, ale aj zamestnancov v otázkach – právne predpisy týkajúce sa bezpečnosti a ochrany zdravia pri poškodeníach podporno-pohybovej sústavy súvisiacich s prácou; preventívne posúdenie zdravotných rizík z poškodení podporno-pohybovej sústavy súvisiacich s prácou. O túto akciu nebol zo strany zamestnávateľov veľký záujem. Osobne sa ho zúčastnili 4 štatutárni zástupcovia zamestnávateľov v okrese Bardejov.

3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVIN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV ODDELENIE HYGIENY VÝŽIVY

3.1 MONITORING PRÍJMU KUCHYNSKEJ SOLI

V roku 2022 sa v zmysle plnenia Programov a projektov vykonávala úloha - monitoring príjmu kuchynskej soli. Cieľom tejto úlohy je presadzovať znižovanie príjmu soli vo výžive a v potravinách ako ovplyvniteľného rizikového faktoru kardiovaskulárnych ochorení. V súvislosti s plnením tejto úlohy bola zo zariadenia spoločného stravovania uzavretého typu odobratá 1 vzorka hotového pokrmu (krúpková polievka so zeleninou) na laboratórnu kontrolu obsahu pridanej kuchynskej soli. Výsledky laboratórnej analýzy potvrdili súlad nameraného obsahu jedlej soli v predmetnom pokrme. Výsledky monitoringu príjmu soli boli v tabuľkovej forme zaslané krajskej odborníčke pre hygienu výživy RÚVZ so sídlom v Poprade na ďalšie spracovanie.

4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 AKTIVITY PREVENČIE DETSKEJ OBEZITY V KONTEXTE PLNENIA NÁRODNEHO AKČNÉHO PLÁNU V PREVENČII OBEZITY NA ROKY 2015 – 2025 (NAPPO)

Cieľom aktivít je komplexným výkonom štátneho zdravotného dozoru, realizáciou výchovných aktivít v oblasti edukácie matiek cestou materských centier a zariadení pre deti a mládež prispieť k zníženiu výskytu detskej obezity.

Gestorom projektu je ÚVZ SR.

V súvislosti s epidemickým nárastom prevalencie obezity v celosvetovom meradle vláda Slovenskej republiky schválila Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015 – 2025, ktorého súčasťou sú úlohy a aktivity zamerané na zníženie výskytu obezity detskej a dorastovej populácie. Zlé stravovacie návyky a nízka fyzická aktivita predstavujú významné faktory obezity u dospelých, rovnako ako aj u detí a mladých ľudí. Uvedené faktory vedú k nadhmotnosti a obezite a v dôsledku toho sa môžu uplatniť ako nezávislé rizikové faktory chronických neprenosných ochorení. Úlohy uvedeného projektu zamestnanci RÚVZ v Bardejove plnia pri výkone štátneho zdravotného dozoru vrátane poradenskej činnosti a realizáciou zdravotno-výchovných aktivít pre deti a mládež v spolupráci s oddelením výchovy k zdraviu, so zameraním na prevenciu obezity v rámci stanovených priorit. Plnenie projektu bolo z dôvodu mimoriadnej situácie v súvislosti s pandémiou ochorenia COVID-19 najmä začiatkom roka ešte obmedzené. V hodnotenom období sa plnil mimoriadny projekt pod názvom „COSI“ (Childhood Obesity Surveillance Initiative), ktorý je realizovaný MZ SR metodikou Svetovej zdravotníckej organizácie.

a) Podpora zdravého štartu do života

V rámci poradenskej činnosti RÚVZ Bardejov je zriadený „Klub matiek“ pre tehotné ženy a dojčiace matky. Pri stretnutiach boli vykonávané edukačné aktivity zamerané hlavne na podporu zdravej výživy, dojčenia a pohybovej aktivity v období tehotenstva so zameraním na prípravu na pôrod. V hodnotenom období sa uskutočnilo 14 stretnutí spojených s uvedenými aktivitami, spolu bolo edukovaných 14 tehotných žien, resp. dojčiacich matiek.

b) Podpora zdravšieho prostredia v školách

Plnenie uvedenej úlohy sa vykonáva hlavne pri výkone štátneho zdravotného dozoru v predškolských a školských zariadeniach vrátane telovýchovných zariadení, v zariadeniach spoločného stravovania pre deti a mládež a v bufetoch v školách, kde sa okrem kontrol dodržiavania hygienických požiadaviek vyplývajúcich z platných právnych predpisov, vykonáva aj poradenská činnosť v rámci plnenia programov a projektov na ochranu a podporu zdravia detí a mládeže so zameraním na zdravú výživu, pohybovú aktivitu a pod.

V okrese Bardejov je zriadených 92 zariadení spoločného stravovania pre deti a mládež, z toho je 13 výdajných školských jedální, v ktorých bolo vykonaných spolu **63 kontrol**. V objektoch zariadení pre deti a mládež sa nachádza 16 bufetov a 11 nápojových, resp. kusových automatov, v ktorých bolo vykonaných 6 kontrol. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru sa okrem iného sleduje aj zostavovanie jedálnych lístkov, sortiment predaja, pitný režim a podobne s cieľom zabezpečenia pestrosti stravy s čo najvyšším zastúpením zdravých druhov potravín a čo najnižším zastúpením potravín, pokrmov a nápojov s vysokou energetickou hodnotou, ktoré prispievajú k riziku vzniku nadhmotnosti až obezity. V rámci výkonu ŠZD sa taktiež monitoruje plnenie programov na ozdravenie výživy detí a mládeže:

„Školské mlieko“, do ktorého sa v novom školskom roku 2022/2023 zapojilo 27 materských škôl a 20 základných škôl, spolu 40 a „Školské ovocie“, do ktorého sa zapojilo 50 materských škôl a 40 základných škôl. Uvedené programy sa v okrese Bardejov realizujú cestou školských jedální, v dvoch školách prostredníctvom predajných automatov.

V každom zariadení pre deti a mládež je k dispozícii tečúca pitná voda s možnosťou zabezpečiť pitný režim detí a mládeže. Približne 93 % zariadení pre deti a mládež v okrese Bardejov je zásobovaných pitnou vodou z verejného vodovodu, v hodnotenom roku pribudlo zásobovanie z verejného vodovodu v zariadeniach pre deti a mládež v obci Koprivnica a Lopúchov. Z individuálnych vodných zdrojov je zásobovaných cca 7% zariadení. Ide hlavne o materské a základné školy vrátane školských klubov a telocviční a stravovacie zariadenia pri MŠ a ZŠ v obciach, kde nie sú zriadené verejné vodovody. Problematika v zásobovaní predškolských, školských a stravovacích zariadení pitnou vodou sa rieši v spolupráci s prevádzkovateľmi predmetných zariadení pri výkone štátneho zdravotného dozoru, ktorý je zameraný na kontrolu zabezpečenia odbornej starostlivosti o vodné zdroje, pravidelnej kontroly obsahu voľného chlóru a overovanie kvality pitnej vody v zmysle platnej legislatívy a v rámci poradenskej a konzultačnej činnosti.

V rámci plnenia uvedených úloh sa v predškolských a školských zariadeniach realizovala aj edukačná činnosť, ktorá bola začiatkom kalendárneho roka pre pandémiu Covid-19 ešte obmedzená.

c) Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení.

V priebehu roka 2022 bola zabezpečená účasť na jednej porade vedúcich školských jedální organizovaných mestom Bardejov, na ktorej sa pozornosť venuje aj aktuálnej problematike v rámci prevádzky zariadení školského stravovania, zdravej výžive detí a mládeže a zostavovaniu jedálnych lístkov z hľadiska plnenia odporúčaných výživových dávok pre deti a mládež.

d) Podpora pohybových aktivít

V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru sa v zariadeniach pre deti a mládež sledujú aj podmienky na pohybovú aktivitu v telovýchovných zariadeniach pri základných a stredných školách vrátane vonkajších telovýchovných plôch a pieskovísk z hľadiska dodržania požiadaviek príslušnej legislatívy a prevádzkových poriadkov. Spolu bolo v tomto roku vykonaných 20 kontrol detských ihrísk pri predškolských zariadeniach a 8 kontrol verejných ihrísk spojených s odberom vzoriek piesku z pieskovísk. V ostatných rokoch boli voľné triedy, resp. aj iné priestory pri niektorých školách 1. – 4. ročníka zrekonštruované na malé telocvične – cvičebne, ktoré využívajú žiaci na pohybovú aktivitu v rámci výchovno-vyučovacieho procesu. Pri stredných a základných školách je spolu 28 telocviční a hlavne pri malých školách je zriadených 12 cvičební. Pri uvedených školách je zriadených 49 ihrísk a pri dvoch plne organizovaných ZŠ sú zriadené školské plavárne. Pri každom výkone ŠZD sa odporúča zvýšiť pohybovú aktivitu detí a mládeže.

4.2 HODNOTENIE JEDÁLNYCH LÍSTKOV MŠ A ZŠ

Cieľom projektu je zmapovanie situácie v oblasti dodržiavania všeobecných zásad pre zostavovanie jedálnych lístkov v zariadeniach spoločného stravovania detí MŠ a ZŠ a zistiť frekvenciu podávania vybraných druhov potravín (pokrmov). V roku 2022 boli do projektu vybrané 3 ZŠ – ZŠ Komenského 23 v Bardejove, ZŠ Bartolomeja Krpelca, T. Ševčenka 3 v Bardejove a Spojená škola, Školská 478 v Zborove – organizačná zložka ZŠ Zborov. Z každej školskej jedálne pri uvedených školách boli vyhodnotené 2 mesačné jedálne lístky za

mesiace Marec 2022 a Máj 2022, spolu bolo podľa predloženej metodiky vyhodnotených 6 jedálnych lístkov.

Pri hodnotení jedálnych lístkov bolo zistené, že frekvencia podávania vybraných potravín v rámci obedov bola hodnotená vo všetkých zariadeniach ako veľmi dobrá a jedenkrát ako výborná. Koeficient pestrosti stravy sa pohyboval u polievok aj hlavných jedál od 0,9 - 1. Čo sa týka frekvencie podávania vybraných potravín v zmysle metodických odporúčaní bola zistená nižšia frekvencia zaraďovania rýb ako hlavného jedla, čerstvej zeleniny, obilninových závariek, strukovín, oproti odporúčeniu bola zistená vyššia frekvencia podávania sladkých jedál a tiež knedlí ako príloh. V dvoch školách boli sporadicky podávané aj sladené nápoje (čaj s medom a pod.), v jednej škole boli podávané iba nesladené nápoje – nesladené čaje, 100-percentná prírodná šťava a pitná voda.

4.3 ÚRAZY U DETÍ V SR

Cieľom projektu je formou spolupráce s NCZI a regionálnymi nemocnicami získať vybrané informácie, týkajúce sa problematiky úrazov detí na Slovensku.

Gestorom projektu je NCZI v spolupráci s ÚVZ SR.

Úloha sa realizuje v súlade s metodikou zaslanou gestormi projektu. RÚVZ so sídlom v Bardejove - oddelenie hygieny detí a mládeže projekt plní v spolupráci s NsP v Bardejove s tým, že na chirurgickom oddelení boli údaje o úrazoch evidované do pripravených dotazníkov, ktoré boli doručené RÚVZ. Údaje z dotazníkov boli vložené do pripravenej masky v počítačovom programe Excel, ktorá bola v termíne zaslaná gestorom projektu. Celkovo bolo v roku 2022 evidovaných 105 úrazov detí a mládeže do 18 rokov spojených s hospitalizáciou v NsP Bardejov.

Projekt „COSI“ (Childhood Obesity Surveillance Initiative).

V hodnotenom období sa plnil mimoriadny projekt podpory zdravia a správneho vývoja detí na Slovensku pod názvom „COSI“ (Childhood Obesity Surveillance Initiative), ktorý je súčasťou „Národného akčného plánu v prevencii obezity na roky 2015 – 2025“. Projekt bol realizovaný MZ SR cestou ÚVZ SR a regionálnymi úradmi verejného zdravotníctva metodikou Svetovej zdravotníckej organizácie. Na základe poverenia MZ SR bol zodpovedným riešiteľom projektu Národný ústav detských chorôb v Bratislave.

Projekt sa v rámci okresu Bardejov realizoval v troch vybraných základných školách, a to v jednej mestskej: ZŠ Wolkerova 10, Bardejov a v dvoch vidieckych: ZŠ Hertník 261 a ZŠ Toplianska 144, Raslavice. Na základe výberu žiakov podľa požadovaných vekových kritérií a následného informovaného súhlasu rodičov boli školeným personálom RÚVZ vykonané merania telesnej hmotnosti a výšky, obvodu pása a bokov žiakov uvedených škôl vo veku od 7,00 – 8,99 rokov. Spolu sa v okrese Bardejov projektu zúčastnilo 120 žiakov mladšieho školského veku, ktorých rodičia pred meraním vyplnili „Informovaný súhlas“ a „Rodinný dotazník“. Počas merania boli u všetkých žiakov vyplnené „Dotazníky pre meranie detí“ a príslušná škola vyplnila „Školský dotazník“, ktorý bol zameraný na údaje o škole, podmienky stravovania a pohybovej aktivity u žiakov v jednotlivých školách a pod. Údaje z dotazníkov boli pracovníkmi RÚVZ vložené do upravených databáz v zmysle GDPR v programe Excel a zaslané gestorom projektu. Údaje budú anonymne štatisticky spracované, pričom dáta sa spracúvajú, poskytujú a zverejňujú v súlade so zákonom. Uvedený projekt prebiehal vo viacerých európskych krajinách. Svetová zdravotnícka organizácia bude po skompletizovaní meraní a dát analyzovať údaje zo všetkých škôl.

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1. NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

V Slovenskej republike sa v súčasnosti povinne očkuje proti desiatim prenosným ochoreniam: detskej obrne, záškrtu, tetanu, čiernemu kašľu, hemofilovým invazívnym infekciám, vírusovej hepatitíde typu B, osýpkam, ružienke, mumpsu a proti pneumokokovým invazívnym infekciám. Očkovacie schémy sú súčasťou očkovacieho kalendára na rok 2022, ktorý bol vypracovaný v súlade so zákonom MZ SR č. 355/2007 Z. z., o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a s kategorizáciou očkovacích látok, určených na povinné očkovanie detí platnou na rok 2022.

Povinné očkovanie je zabezpečované všeobecnými lekármi pre deti, dorast a dospelých v okrese Bardejov. Očkovacia schéma, ktorá je súčasťou očkovacieho kalendára bola zaslaná všetkým všeobecným lekárom pre deti a dorast a dospelých nášho okresu a taktiež uverejnená na webovom sídle nášho úradu. V našom okrese pracuje 15 všeobecných lekárov pre deti a dorast a 27 všeobecných lekárov pre dospelých.

Pravidelne vykonávanou administratívnou kontrolou očkovania k 31.8. sa sleduje zaočkovanosť detskej populácie vzhľadom na dosiahnutý vek. Kontrola povinného očkovania detí v okrese Bardejov bola vykonaná v roku 2022 podľa Usmernenia HH SR č. ÚVZSR/OI/6202/22169/2022 zo dňa 6.7.2022 a bola zaslaná na RÚVZ so sídlom v Prešove. Zaočkovanosť prekročila u všetkých druhov povinného očkovania detí hranicu 95 %. Pohybovala sa na úrovni 97%.

Pri kontrole očkovania neboli zistené nedostatky v evidencii, dokumentácii a vo výkone očkovania. V okrese Bardejov nie sú utečenecké tábory, preto ani problémy s tým súvisiace sa nás netýkali. Nemali sme hlásené žiadne nežiadúce postvakcinačné reakcie po očkovaní. Pri kontrole očkovania neboli zistené závažnejšie problémy, menšie problémy sa riešili priebežne, konzultáciou s lekármi.

Odmietnutie povinného očkovania sme zaznamenali v 13 - tich prípadoch:

- 4 prípady - všetkých očkovaní od narodenia
- 4 prípady - I. dávky MMR
- 1 prípad - II. dávky MMR
- 1 prípad - III. dávky základného očkovania DTaP-VHB-HIB-IPV + PCV a I. dávky MMR
- 2 prípady – preočkovanie proti DTaP - IPV v 13. roku života
- 1 prípad - 1. preočkovania DTaP – IPV a II. dávky MMR

Pri kontrole očkovania bola na jednotlivých ambulanciách všeobecných lekárov pre deti a dorast vykonaná kontrola so zameraním na dodržiavanie chladového reťazca. Kontrolou bolo zistené, že vo všetkých (15) ambulanciách sú k dispozícii samostatné chladničky na uchovávanie vakcín, taktiež je pravidelne vykonávaná kontrola chladového reťazca chladničkovými teplomerami a evidenciou údajov o dosiahnutej teplote.

V súvislosti s plnením aktivít Európskeho imunizačného týždňa (EIW), bol zamestnancami epidemiológie vytvorený leták, ktorý bol následne uverejnený na FB stránke úradu, na webovom sídle úradu a taktiež vo vstupných priestoroch na informačnej tabuli nášho úradu. Cieľom kampane 2022 bolo zdôraznenie potreby spravodlivej dostupnosti a prístupu k očkovacím látkam pre všetkých v každej krajine a tým umožniť všetkým prežiť dlhší život v zdraví.

6.2. SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Dohľad nad infekčnými chorobami je dôležitým epidemiologickým nástrojom na monitorovanie záťaže chorobami a epidemiológiu chorôb a na identifikáciu ohnisk a nových patogénov. Čo sa týka hlásenia prenosných ochorení, spolupráca s lekármi primárneho kontaktu pre dospelých, deti a dorast, s infektológmi a laboratóriami, ktoré zabezpečujú mikrobiologickú diagnostiku je veľmi dobrá.

Informovanosť a zvyšovanie edukácie obyvateľstva v problematike prenosných ochorení je zabezpečovaná aj cestou programu EPIS. Poskytuje širokej verejnosti všetky základné informácie o prenosných ochoreniach, ich výskyt v SR, o možnostiach ich predchádzania, o očkovaní a ďalších preventívnych opatreniach. Vzdelávanie verejnosti zabezpečujeme aj prostredníctvom zverejňovania informácií o aktuálnej epidemiologickej situácii na web stránke nášho úradu. Všeobecným lekárom pre deti a dorast a všeobecným lekárom pre dospelých zasielame mesačne aktuálne informácie o epidemiologickej situácii v našom okrese a taktiež upozornenia s informáciami o výskyte menej často sa vyskytujúcich infekčných chorôb či už v rámci SR, Európy alebo vo svete.

Zdravotnícka a laická verejnosť má taktiež prístup k aktuálnym informáciám, ktoré sú uverejňované na web stránke nášho RÚVZ (týždenná epidemiologická situácia v súvislosti s ARO a CHPO, mesačná aktuálna epidemiologická situácia v okrese Bardejov, iné dôležité informácie).

Analýza prenosných ochorení za rok 2022, porovnanie výskytu prenosných ochorení s rokom 2021, analýza za posledných 5 rokov, dlhodobé trendy:

Pri sledovaní zdravotného stavu obyvateľstva vidíme rozdiely v chorobnosti v porovnaní s minoritnou skupinou rómskeho obyvateľstva. V okrese žije cca 10 % Rómov v 24 osadách. Nízky hygienický štandard bývania, často bez zásobovania rómskeho obyvateľstva nezávadnou pitnou vodou, obydlia so suchým záchodom, vysoká, takmer 100% nezamestnanosť, výrazne vplývajú nielen na šírenie prenosných ochorení, ale celkovo na zdravotný stav, pričom priemerná dĺžka života Rómov v okrese je kratšia o 8 – 10 rokov. V súvislosti s tým bol zaznamenaný epidemický výskyt vírusovej hepatitídy typu A (VHA) v roku 2013 (v decembri), ktoré pretrvávali až do roku 2014 s celkovým počtom 95 prípadov. Od roku 2017 neevidujeme ani jeden prípad vírusovej hepatitídy typu A.

Zaznamenaný bol však v roku 2022 niekoľkonásobne zvýšený počet hlásených prípadov svrabu v marginalizovaných skupinách. V súvislosti s tým, bola vykonaná edukácia priamo v osadách so zástupcami Zdravých regiónov resp. sociálnymi terénnymi pracovníkmi.

Výskyt ostatných prenosných ochorení je v období 5 rokov bez výrazných rozdielov, s výkyvom chorobnosti na črevné ochorenia – kampylobakteriálna a rotavírusová enteritída. V roku 2022 prudko narástol počet prípadov s potvrdenou adenovírusovou enteritídou.

Stabilne dobrá situácia je u chorôb preventabilných očkovaním. Prípady osýpok sme nezaznamenali od roku 1997 a prípady rubeoly od roku 1996. Ochorenie na pertussis bolo evidované v roku 2018 /3 prípady/, v roku 2019 sa počet zvýšil na 20 prípadov, od roku 2020 sme nezaznamenali ani jeden prípad. Prípady parotitídy, od roku 2016 neboli hlásené.

Čo sa týka výskytu salmonelóz, v roku 2022 sme mali hlásených 70 prípadov ochorenia. Počet hlásených laboratórne potvrdených prípadov je porovnateľný s predchádzajúcimi 4 rokmi. Okrem bežne vyskytujúcich sa *S. enteritidis* a *S. typhimurium* bolo laboratórne

potvrdených v 6 -tich prípadoch zriedkavo vyskytujúcich sa sérovarov a to S. Braenderup /1 prípad/, S. Coeln /2 prípady/, S. Derby /1 prípad/, S. Muenchen /1 prípad/ a S. Oranienburg /1 prípad/. V jednom prípade /S. Oranienburg/ sa nám podarilo epidemiologicky zistiť faktor prenosu, ktorým bola jašterička Gekončík nočný.

Vo výskyte salmonelóz sme zaznamenali jednu rodinnú epidémiu (ako faktor prenosu boli udávané domáce vajcia).

Najčastejším pôvodcom nákazy zostáva naďalej Salmonella enteritidis /61 prípadov/.

Z alimentárnych ochorení vyvolaných kampylobaktériami evidujeme mierny pokles v porovnaní od roku 2018. V roku 2022 bolo laboratórne potvrdených 98 prípadov kampylobakteriálnej enteritídy. Najčastejším faktorom prenosu sú nedostatky pri príprave a manipulácii so surovým mäsom (kuracie, bravčové), o čom svedčí i sporadický výskyt tohto ochorenia, zväčša u ľudí, ktorí pripravovali stravu (opekačky, domácnosť). Ochorenia vyvolala 97x Campylobacter jejuni a 1x Campylobacter coli.

Klesajúci trend zaznamenávame každoročne u dyzentérie, avšak v roku 2022 bolo hlásených 11 prípadov, t. j. rovnaký počet ako v roku 2021. Ochorenia sa vyskytovali prevažne u osôb žijúcich v podmienkach s nízkym hygienickým štandardom. Ochorenia vyvolala Sh. Flexneri – 3x a Shigella Sonnei – 8x. Počet črevných ochorení vyvolaných inými mikroorganizmami (E. coli enteropatogénne) sa od roku 2018 zvyšoval do roku 2021, v roku 2022 evidujeme mierny pokles, 11 prípadov ochorenia.

Od roku 2018 evidujeme nárast počtu ochorení vyvolaných Clostridium difficile. Táto infekcia sa v prevažnej väčšine vyskytuje ako nozokomiálna nákaza. V roku 2022 evidujeme 72 ochorení /porovnateľne s rokom 2021/, z tohto počtu bolo 49 ochorení hlásených ako nozokomiálna nákaza.

Epidemický výskyt vírusovej hepatitídy typu A sa naposledy vyskytol na prelome rokov 2013 (48) a 2014 – 46 prípadov, v roku 2015 sme zaznamenali 8 prípadov, v roku 2016 – 3 prípady ochorenia. Od roku 2017 s nevyskytol ani jeden prípad VHA v našom okrese.

Akútna VHB sa vyskytuje už niekoľko rokov len vzácné. V roku 2006 bol potvrdený len jeden prípad ochorenia, odvtedy neevidujeme žiadne akútne ochorenie. Priaznivá epidemiologická situácia je odrazom zavedenia pravidelného povinného očkovania detí.

Z hepatítid zaznamenávame len výskyt chronického nosičstva VHC a HBsAg pri VHB. V roku 2018 bol hlásený 1 prípad, v roku 2019 boli zaznamenané 2 prípady chronického nosičstva VHC. V rokoch 2020 nebol hlásený ani jeden prípad. V rokoch 2021 a 2022 bol hlásený 1 prípad chronického nosičstva VHC v každom z týchto rokov.

Už niekoľko rokov evidujeme sporadický výskyt prípadov nosičstva HBsAg. V roku 2018 evidujeme 2 prípady nosičstva HBsAg, v roku 2019 - 4 nové prípady nosičstva, v roku 2020 nebol hlásený ani jeden prípad. V roku 2021 boli nahlásené 2 prípady nosičstva a rovnaký počet evidujeme aj v roku 2022. V oboch prípadoch išlo o bezpríznakové nosičstvo.

Rozdiel v počte hlásených ochorení na varicellu za posledných 5 rokov je len minimálny. Výnimkou je rok 2020 kedy bolo VLDD hlásených len 34 prípadov ochorenia, čo je pravdepodobne odrazom začiatku pandémie COVID 19. V roku 2022 evidujeme 158 prípadov. Ochorenia prebiehali bez komplikácií a vyskytovali sa prevažne u detí predškolského a školského veku.

Meningitídy:

V roku 2018 sme zaznamenali herpetickovírusovú meningitídu u 65 – ročnej ženy hospitalizovanej na infekčnom oddelení v Prešove.

V roku 2018 boli hlásené 2 prípady listérieovej meningitídy u 63 – ročného muža hospitalizovaného na infekčnom odd. UNLP Košice. Faktor prenosu sa nám nepodarilo zistiť. Druhý prípad ochorenia sa vyskytol u 64 – ročného muža, ktorý udával konzumáciu ovčieho syra. Likvor – pozit. – *Listéria monocytogenes*. V roku 2019 evidujeme 2 prípady listérieovej meningitídy /17 - ročný študent/, z toho jeden diagnostikovaný ako listériová septikémia /78 - ročný muž/. Faktor prenosu sa nám nepodarilo zistiť ani v jednom prípade

V roku 2019 bol hlásený jeden prípad meningokokovej meningitídy u ročného dievčaťa žijúceho v podmienkach s nízkym hygienickým štandardom. Ochorenie bolo vyvolané *Neisseria meningitidis* typ B. Ďalší prípad bol hlásený v roku 2022 u 12-ročného chlapca žijúceho v nízkom hygienickom štandarde. Odber likvoru potvrdil prítomnosť *Streptococcus pneumoniae*. Faktor prenosu neznámy. Dieťa na 9-ty deň hospitalizácie zomrelo.

V roku 2018 boli hlásené 2 prípady kliešťovej encefalitídy, u 48 – ročného muža, ktorý udával prisatie kliešťa na hlave a u 68 – ročného muža, u ktorého sa taktiež potvrdil faktor prenosu kliešť, prisatý v oblasti ucha. V roku 2019 evidujeme taktiež dva prípady, jeden u 46 - ročného muža, ktorý udával prisatie kliešťa na trupe a druhý u 60 - ročného muža, ktorý udával prisatie viacerých kliešťov na tele. V roku 2020 sme nezaznamenali ani jeden prípad kliešťovej encefalitídy. V rokoch 2021 a 2022 evidujeme po jednom prípade kliešťovej encefalitídy: u 47-ročnej ženy, u ktorej sa epidemiologickým šetrením zistil faktor prenosu – konzumácia ovčieho syra. Druhý prípad bol u 16- ročného chlapca, u ktorého sa nám faktor prenosu nepodarilo zistiť. V oboch prípadoch išlo o neočkované osoby.

Vo výskyte zoonózy Lymeskej boreliózy od roku 2018 evidujeme niekoľkonásobne zvýšený počet hlásených prípadov. V roku 2018 bolo hlásených 7 ochorení, v roku 2019 počet ochorení stúpol na 29. V roku 2020 sme zaznamenali mierny nárast na 37 prípadov, v roku 2021 bolo hlásených 46 prípadov. Mierny pokles vo výskyte Lymeskej boreliózy sme zaznamenali v roku 2022 (35). Väčšina chorých uvádza akvizíciu kliešťa.

Hodnotenia epidemiologickej situácie v našom okrese vykonávame týždenne, mesačne, štvrťročne a ročne v písomnej forme. Týždenná a mesačná epidemiologická situácia je tiež uverejňovaná na webovom sídle nášho úradu.

6.3. INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

EPIS zbiera a analyzuje údaje o výskyte infekčných ochorení v SR. Informácie o aktuálnom výskyte infekčných ochorení vo formáte grafov a tabuliek sú sprístupnené pre verejnosť na webovej stránke.

Je jedným z nástrojov posilnenia surveillancie a kontroly infekčných ochorení. Údaje spracované v systéme sú následne exportované do európskeho systému dohľadu nad infekčnými ochoreniami (TESSy).

V roku 2022 sme spracovali a do epidemiologického informačného systému prenosných ochorení vložili 17 306 prípadov a zadali sme 4 hlásenia do SRV. Za uvedené obdobie sme spracovali 227 ohnisk nákaz (salmonelóz, dyzentérií, kampylobakteriéz, VHC, nosičov HBsAg, Lymeských boreliéz, nosičov inej infekčnej choroby, poranenie neznámym

zvierat'om, svrab). Za uvedené obdobie sme nariadili opatrenia formou rozhodnutí v 14 prípadoch ako ZZD /potravinári/, LD bol vydaný pre kontakt s VHA. Prístup do EPIS-u je umožnený 2 zamestnancom oddelenia epidemiológie a regionálnej hygieničke, ktorí vstupujú do systému cez vstupné heslo, ktoré má každý zamestnanec oddelenia a ktoré sa mení každý polrok.

6.4. NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Cieľom sledovania NN je zvyšovanie bezpečnosti pacientov v nemocničných zariadeniach. Pravidelným vykonávaním kontrol zameraných na dodržiavanie hygienicko-epidemiologického režimu a bariérovej ošetrovateľskej techniky v zdravotníckych zariadeniach sa môže znížiť výskyt NN prostredníctvom opatrení navrhnutých na základe zistených výsledkov a analýz hlásených NN. Sleduje sa aj mikrobiálna rezistencia na ATB a biocídy a endemické osídľovanie nemocníc nemocničnými polyrezistentnými kmeňmi.

Analýza výskytu nozokomiálnych nákaz za rok 2022:

Počet hlásených NN z oddelení NsP Sv. Jakuba, n. o., Bardejov je v porovnaní s predchádzajúcim rokom dvojnásobný. V roku 2018 bolo hlásených 196 NN. V roku 2019 bolo nahlásených 179 NN, v roku 2020 sa znížil počet na 141 pravdepodobne v dôsledku prebiehajúcej pandémie COVID 19. V roku 2021 bolo nahlásených 110 NN a v roku 2022 sa počet NN zvýšil na 211. Najviac NN je hlásených z LDCH (175). Nemocničné nákazy najčastejšie postihovali urologický systém, črevný systém a respiračný systém. Infekcie krvného riečišťa boli hlásené v 30 prípadoch. Najčastejším etiologickým agensom vyvolávajúcim NN bolo *Clostridium difficile*, *Klebsiella pneumoniae* ESBL a *Proteus mirabilis* ESBL.

Výskyt NN podľa nemocničných oddelení:

Tab. IV.8.2					
Porovnanie výskytu NN podľa oddelení v lôžkových zariadeniach v okrese Bardejov					
oddelenie	rok 2018	rok 2019	Rok 2020	Rok 2021	Rok 2022
Chirurgické	7	11	12	6	24
Detské	7	12	0	0	4
Interné	19	20	5	0	1
Neurologické	0	0	0	0	0
Novorodenecké	0	0	0	0	0
OAIM	29	11	0	0	3
Geriatra	13	4	0	0	0
FRO	0	4	4	0	4
Gynekologické	2	0	0	0	0
LDCH	118	117	120	104	175
Psychiatrické	0	0	0	0	0
ZSS	1	0	0	0	0
Spolu	196	179	141	110	211

Vzhľadom na závažnosť situácie v Slovenskej republike ohľadom riešenia protiepidemických opatrení na zníženie výskytu ochorenia na Covid – 19, nebol v roku 2022 vykonávaný štátny zdravotný dozor na jednotlivých oddeleniach a ambulanciách NsP Sv. Jakuba, n. o., ktorý je zameraný na dodržiavanie HER podľa plánu. Skontrolovaná bola účinnosť 2 horúcovzdušných sterilizátorov a 8 autoklávov.

Vzhľadom na pretrvávajúcu situáciu v súvislosti s COVID 19 a zlou epidemiologickou situáciou nielen na Slovensku nebolo možné podieľať sa na plnení kampane „*Hygiena a dezinfekcia rúk*“, ktorú každoročne vykonávajú zamestnanci Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Bardejove. Hlavným cieľom kampane je poukázať, že správna hygiena rúk je najúčinnější spôsob prevencie nozokomiálnych nákaz a šírenia rezistencie mikroorganizmov na antibiotiká.

6.5. MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Cieľom je ochraňovať občanov pred mimoriadnymi epidemiologickými situáciami, zabezpečiť pripravenosť, rýchlu a koordinovanú reakciu na mimoriadne epidemiologické situácie (hrozby a naliehavé situácie), skvalitniť pripravenosť na pandémiu chrípky a riešenie osobitných zdravotných hrozieb.

Informovanosť obyvateľov okresu Bardejov v súvislosti s výskytom chrípky a COVID 19 sme realizovali poskytovaním aktuálnej epidemiologickej informácie uverejnenej na webovom sídle RÚVZ so sídlom v Bardejove a prostredníctvom regionálnej televízie.

6.6. ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Cieľom je monitorovanie cirkulácie divokých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetrením odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses).

Vzorky vôd sa odoberajú v mieste vyústenia odpadových vôd do čističky odpadových vôd. Organizačné zabezpečenie a príprava harmonogramu na odber odpadovej vody na zachytenie poliovírusu (podľa harmonogramu RÚVZ Košice) bol realizovaný v stanovenom termíne oddelením HZP.

V roku 2022 bol odber odpadovej vody vykonaný 6x na jednom odbernom mieste – kanalizačný zberač ČOV Bardejov.

Všetky výsledky odpadových vôd na prítomnosť poliovírusov boli negatívne.

6.7. PREVENCIA HIV/AIDS

Cieľom je zvýšiť úroveň informovanosti a zmenu postojov mladých ľudí v problematike HIV/AIDS a iných pohlavne prenosných ochorení.

Oddelenie podpory zdravia spolu s oddelením epidemiológie v roku 2022 realizoval workshopy „Hrou proti AIDS“ v stredných školách okresu Bardejov. Uskutočnili sa 4 workshopy a 4 prednášky s účasťou 105 študentov. Aktivity boli tiež zamerané na informačno – propagačnú činnosť prostredníctvom masovokomunikačných prostriedkov - webová stránka a FB stránka nášho RÚVZ, informačný panel v priestoroch úradu.

Článok k danej problematike 1. december - Svetový deň boja proti AIDS bol uverejnený na webovej stránke a FB stránke nášho úradu a na informačnom paneli vo vstupnej časti vestibulu.

V našom okrese v roku 2022 neevidujeme ani jedno ochorenie na AIDS.

6.8. PORADNE OČKOVANIA

RÚVZ so sídlom v Bardejove nevedie poradňu očkovania. Základné informácie však poskytujeme či už osobne alebo telefonicky laickej verejnosti aj zdravotníckym pracovníkom.

6.9. ZVÝŠENIE POVEDOMIA BUDÚCICH RODIČOV O OCHORENIACH PREVENTABILNÝCH OČKOVANÍM A VÝZNAME OČKOVANIA

Očkovanie je najvýznamnejším preventívnym opatrením na zabránenie šírenia prenosných ochorení. V súčasnosti zaznamenávame narastajúci trend antivakcinačných aktivít, najmä medzi mladými ľuďmi a rodičmi malých detí.

Postoj rodičov k očkovaniu svojich detí ovplyvňujú hlavne správy v médiách a na internete. Rodičia, ktorí odmietajú dať dieťa zaočkovať to zdôvodňujú tým, že očkovacia látka obsahuje nebezpečné látky, vakcíny nie sú prírodné, očkovanie nie je potrebné, keďže ochorenia sa nevyskytujú a hlavne že v ostatných krajinách nie je očkovanie povinné.

Oddelenie epidemiológie a oddelenie podpory zdravia každoročne vykonáva vzdelávanie študentov stredných škôl pod názvom „Zvýšenie povedomia budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania“. Táto úloha v roku 2022 nebola splnená z dôvodu vykonávania protiepidemických opatrení v súvislosti s ochorením a podozrením na ochorenie Covid 19.

9. PODPORA ZDRAVIA

9.1 ZDRAVOTNÉ UVEDOMENIE A SPRÁVANIE OBYVATEĽOV SR

Cieľom prieskumu je sledovať úroveň a vývoj zdravotného uvedomenia a správania sa občanov Slovenskej republiky.

Úrad verejného zdravotníctva SR realizuje pravidelné sledovanie ukazovateľov zdravotného stavu a zdravotného uvedomenia obyvateľov Slovenskej republiky s cieľom zvyšovať informovanosť a zdravotné uvedomenie občanov, navodzovať postupnú zmenu postoja obyvateľov k vlastnému zdraviu, preventívne chrániť ich zdravotný stav, ako aj získavať informácie napríklad o stravovacích zvyklostiach občanov, o intenzite ich pohybovej aktivity a postupne dosahovať znižovanie rizikových faktorov ovplyvňujúcich zdravie.

V roku 2022 prebiehal zber údajov. Vyzbierali sme 104 dotazníkov, ktoré boli rozdelené podľa pohlavia, veku a miesta bydliska /mesto, obec. Vo veku 15 – 24 rokov bolo 16 mužov a 16 žien. Vo vekovej kategórii 25 – 64 rokov bolo 20 mužov a 20 žien, v kategórii 65 a viac rokov bolo 16 mužov a 16 žien. Dotazníky sa zbierali priebežne v mesiacoch júl – september, následne v mesiacoch október – november sme ich vkladali do databázy v Excel a vyplnený súbor sme zaslali na ÚVZ SR.

9.2 PRIESKUM ZDRAVOTNEJ GRAMOTNOSTI OBYVATEĽOV SR

Cieľom prieskumu je stanoviť úroveň zdravotnej gramotnosti u obyvateľov SR a zároveň vytvoriť databázu kvalitných medzinárodne porovnateľných údajov slúžiacich pre prípravu empirických podkladov k plánovaniu a výkonu programov a projektov.

Úrad verejného zdravotníctva SR sa stal súčasťou medzinárodnej siete Action Network on Measuring Population and Organizational Health Literacy (M-POHL), ktorá vznikla pod záštitou Svetovej zdravotníckej organizácie v roku 2018 so zámerom zlepšovať úroveň zdravotnej gramotnosti vo svete. Základy siete M-POHL boli postavené na výstupoch z pilotného Európskeho prieskumu zdravotnej gramotnosti HLS-EU (2009-2012). Slovenská republika zrealizovala prvý prieskum zdravotnej gramotnosti HLS19 v roku 2020 v spolupráci s 20 zapojenými európskymi krajinami. Prieskum sa zameriaval na kognitívne a sociálne zručnosti určujúce motiváciu a schopnosť jednotlivcov získať prístup k informáciám zameraným na zdravotné otázky, porozumieť im a využívať ich spôsobom, ktorý podporuje a udržiava dobré zdravie, a to aj v rámci digitálneho priestoru.

V roku 2022 neprebíhal žiadny zber údajov.

9.3 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN V PREVENCII OBEZITY NA ROKY 2015 – 2025

Zámerom Národného programu prevencie obezity je vytvoriť spoločensky prospešný systém, ktorý povedie k zníženiu incidencie a prevalencie nadhmotnosti a obezity v populácii a eliminuje epidemický výskyt nadhmotnosti a obezity, zníženie počtu nových prípadov ochorení súvisiacich s nadhmotnosťou a obezitou, zníženie výskytu a vplyvu ostatných modifikovateľných rizikových faktorov týchto ochorení. Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015 – 2025 bol schválený vládou SR 2. septembra 2015

Obezita sa stala celosvetovou pandémiou a v súčasnosti sa považuje za hlavnú hrozbu zdravotného problému. Obezita je zodpovedná za 2 – 8 % všetkých výdavkov na zdravotníctvo a 10 – 13 % úmrtí v rôznych častiach európskeho regiónu a počet tých, ktorí sú postihnutí kontinuálne narastá do alarmujúcich rozmerov. Na základe uznesenia vlády Slovenskej republiky č. 10 z 9. januára 2008 ÚVZ SR vypracoval a dňa 20. decembra 2010 na rokovanie vlády predložil „Správu o plnení Národného programu prevencie obezity v Slovenskej republike za roky 2008 - 2010“. Oblasť realizovaných aktivít: Spoločná oblasť (výchova a vzdelávanie, médiá a komunikácia, zdravotníctvo, socioekonomické faktory prostredia), Pohybová oblasť (budovanie športovísk, dopravná infraštruktúra), Výživa (poľnohospodárska politika, trh a marketingové stratégie). Etapy riešenia Priebežne celoročne pokračovať k zlepšeniu zdravotného uvedomenia celej populácie. Aktivity všetkých subjektov sú zamerané na zavedenie systému výchovy na zvýšenie zdravotného povedomia detí a mládeže a zároveň zdravotného povedomia občanov v produktívnom a postproduktívnom veku, na využívanie nástrojov majúcich pozitívny vplyv na zdravý spôsob života, vytvorenie zdravie podporujúcich podmienok pre zamestnancov na monitorovanie výskytu nadváhy. V rámci plnenia kapitoly výživy sa zdôrazňuje a poukazuje na uskutočnené zmeny výberu v rámci zloženia biologickej hodnoty stravy v zmysle zásad zdravej výživy, zároveň i na zmenu tak výživových návykov u detí a mládeže, ako i populácie v produktívnom veku. V súčasnosti je plnenie cieľov realizované prostredníctvom programov, projektov, aktivít vo významných dňoch, kampaní, ktoré si realizujú a koordinujú jednotlivé regionálne úrady verejného zdravotníctva v Slovenskej republike a ďalšie subjekty.

V tomto roku opäť prebiehal projekt Viem čo zjem. Kontaktovali sme zapojené školy do projektu a následne sme vykonali odborné prednášky. V našom meste boli sa zapojili 2 základné školy a to ZŠ Pod Papierňou a ZŠ Komenského. ZŠ Pod Papierňou zapojila do projektu 5 tried, kde sme si spolu so žiakmi zopakovali rôzne druhy ovocia a zeleniny a naučili sa aké živiny a vitamíny sa v tomto ovocí a zelenine nachádzajú, aký je ich podiel v konkrétnom ovocí či zelenine. ZŠ Komenského si dohodla termín na rok 2023, takže v projekte budeme pokračovať ďalší rok. Po ukončení prednášok na škole sme zaslali záverečnú správu, ktorú vyplnil učiteľ ZŠ aj pracovník RÚVZ.

V spolupráci so spoločnosťou praktickej obezitológie a Bardejovskými Kúpeľmi sme v rámci Dni zdravia zabezpečili záujemcom možnosť vyšetrenia cholesterolu a zároveň sme poskytli odborné poradenstvo na zníženie hmotnosti a o spôsobe zdravého stravovania, poskytli sme im zdravotno – výchovný materiál. Spolu sme vyšetřili 107 záujemcov.

Pre seniorov v Poľsko – slovenskom dome spolu so spoločnosťou praktickej obezitológie v rámci Dni zdravia sme mali prednášku O zdravom životnom štýle pre seniorov, kde sme zdôraznili dôležitosť zdravého stravovania, hlavne pravidelnosť a nutričné hodnoty potravín. Pripomenuli sme, aké sú hodnoty primeranej hmotnosti či obvodu pásu u žien aj u mužov, ako si vypočítať BMI a zároveň mali možnosť premerať si svoje hodnoty na váhe Tanita, kde zistili skladbu svojho tela. Záujemcom sme vyšetřili aj hodnoty cholesterolu z kapilárnej krvi pomocou prístroja Wellion, na ktorom sa zúčastnilo 60 klientov, z toho 46 žien a 13 mužov, z toho 5 vyšetřených mali hodnotu cholesterolu < 6 mmol/l, čo je zvýšená hodnota a následne po krátkej odbornej konzultácii im bolo odporučené navštíviť svojho lekára.

V rámci poradne zdravej výživy sme poskytli poradenstvo 8 ženám a 1 mužovi v snahe znížiť hmotnosť. Klienti, u ktorých sme zistili centrálnu obezitu resp. vyššie BMI boli následne odporučení do poradne pohybovej aktivity.

S cieľom úpravy hmotnosti a zvýšenia pohybovej aktivity vedieme poradňu pohybovej aktivity, ktorú pravidelne navštevuje 20 žien vo veku 60+. Cvičenia sa konajú 2 x týždenne v 2 skupinách, uskutočnili sa 130 x.

9.4 PODPORA ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNÍT

Zabezpečiť dostupnosť aktivít pre obyvateľov segregovaných a separovaných rómskych osád zameraných na podporu zdravého životného štýlu. Anotácia Akčný plán pre oblasť zdravia vychádza predovšetkým zo stratégie, z relevantných národných a medzinárodných strategických dokumentov. Pre oblasť zdravia je zdôraznená potreba zabezpečenia ochrany a dôstojnosti pre najslabšie sociálne skupiny; podpory lepšieho prístupu znevýhodnených komunít k zdravotnej starostlivosti; zabezpečenia dôstojných a spravodlivých podmienok v prístupe zdravotníckych zamestnancov a v dostupnosti poskytovanej zdravotnej starostlivosti; posilnenia výchovy a vzdelávania detí a žiakov k zdravému životnému štýlu.

Zdravotno-výchovné aktivity zamerané na zvýšenie zdravotného povedomia obyvateľov segregovaných a separovaných rómskych osád sme vykonávali na základe požiadaviek zo základných škôl pre rómske deti. Celkovo sme vykonali 8 prednášok, ktorých sa zúčastnilo 144 žiakov. Na základe požiadavky obce Snakov a Varadka sme v spolupráci so zdravými komunitami vykonali zdravotno – výchovnú besedu pre obyvateľov osady o Starostlivosti o deti, predchádzanie chorobám a ako si pomôcť v prípade ochorenia detí. S komunitným centrom Zborov a Snakov sme pre deti zo segregovanej komunity pripravili prednášku Ústna hygiena, ktorá bola zameraná na starostlivosť o zúbky, zdravé stravovanie, ale aj hygiena rúk a tela. Premietli sme im aj zdravotno – výchovný film Zúbky, rozdali sme im omaľovanky a deti si mohli vyskúšať umývanie zubov na modely zubov. Po absolvovaní prednášky každý účastník dostal darček zubnú kefku a pastu. V osade Poštárka v spolupráci s komunitným centrom a v obci Gerlachov v spolupráci s Obecným úradom sme pre dospievajúce dievčatá pripravili besedu o dospievaní a rizikách predčasného pohlavného styku. Premietli sme im aj film Sex a zdravie. Spolu sa prednášky zúčastnilo 30 dievčat z osady. V obci Gerlachov sme za neštandardných podmienok na obecnom úrade vyšetřovali cholesterol z kapilárnej krvi pomocou prístroja Reflotron a zmerali sme vnútornú stavbu tela – hmotnosť, podkožný tuk, množstvo svalov a vody v tele, krvný tlak, fajčiarom množstvo CO a COHb v pľúcach a všetkým sme poskytli odborné poradenstvo a zdravotno – výchovný materiál. Na vyšetřeniach sa zúčastnilo 10 záujemcov.

9.5 STRATÉGIA ROZVOJA PORADENSKÝCH CENTIER OCHRANY A PODPORY ZDRAVIA V SR

Cieľom prípravy Stratégie rozvoja Poradenských centier ochrany a podpory zdravia je vytvorenie podmienok na zlepšovanie kvality a úrovne poskytovaných služieb. Anotácia Zámerom PCOPZ je zvyšovanie povedomia a informovanosti o možnostiach prevencie neprenosných chorôb a zvyšovanie zdravotnej gramotnosti jednotlivcov, komunít a obyvateľstva SR. Aktívnym vyhľadávaním a ovplyvňovaním rizikových faktorov zlepšiť zdravotný stav obyvateľov prostredníctvom poradenstva zameraného na pozitívnu zmenu spôsobu života s využitím vedecky overených poznatkov a metód z oblasti medicíny a verejného zdravotníctva.

V poradni zdravia vyšetřujeme klientov podľa záujmu. V základnej poradni sme vyšetřili 21 klientov za štandardných podmienok. Merali sme im lipidový profil a glukózu z kapilárnej krvi, antropometrické údaje a stavbu tela /vodu, množstvo svalov a podkožného tuku, viscerálny tuk/. Na výjazde sme vyšetřili v rámci Dni zdravia v Bardejovských Kúpeľoch, ktoré sa konali pod záštitou doc. MUDr. Belovičovej a slovenskej obezitologickej spoločnosti 107 klientov pomocou prístroja Reflotron, Boli vyšetření za neštandardných podmienok na výjazdoch poradne zdravia v teréne a mali zmeraný cholesterol v krvi. Ďalej sme mali výjazd poradne zdravia na SSOŠ Hviezdoslavova ul., kde sme za štandardných podmienok vyšetřili 9

klientov pomocou prístroja AFINION. Zároveň sme u nich zmerali antropometrické parametre, tlak krvi a vnútornú stavbu tela.

Na Obecnom úrade Gerlachov sme vyšetrili cholesterol u 10 klientov za neštandardných podmienok pomocou prístroja Reflotron.

V teréne za neštandardných podmienok a to v rámci výjazdu poradne zdravia v Poľsko – slovenskom dome a vo f. KAMAX sme pomocou prístroja Wellion vyšetrili u 120 klientov cholesterol a glukózu.

V poradni zdravej výživy sme poskytli poradenstvo 9 klientom, ktorým sme zhodnotili stravovacie zvyklosti podľa vyplnených jedálničiek, ktoré sme vložili do programu ALIMENTA a porovnávali nutričné a energetické hodnoty s odporúčanými výživovými dávkami.

Vedíme poradňu pohybovej aktivity, ktorú navštevujú ženy v produktívnom aj poproduktívnom veku. Cvičenia sa konajú 2 x týždenne a uskutočnili sa 130 krát.

Vedíme Klub matiek - poradňu pre tehotné a dojčiace matky. Vzdelaná matka ďalej vzdeláva celú svoju rodinu a zdravé návyky prenáša do výchovy dieťaťa. Mamičky boli v poradni 11 krát. V rámci poradne sme oboznámili tehotné s priebehom pôrodu a o starostlivosti o novorodenca, stravovanie a prvé príkrmy, informovali sme ich aj o problémoch pri dojčení.

9.6 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM NA ROKY 2021 - 2030

Národný akčný plán pre problémy s alkoholom vychádza z Globálnej stratégie znižovania škodlivých účinkov alkoholu. Hlavnou víziou Globálnej stratégie je zlepšenie zdravotného stavu a sociálnych vplyvov na jednotlivca, rodiny a komunity, s výrazným znížením chorobnosti a úmrtnosti, ktoré vznikli v dôsledku škodlivého užívania alkoholu.

K problematike zneužívaniu alkoholu sme vykonali 10 prednášky pre 223 žiakov základnej školy.

9.7 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA PRE ROKY 2021 - 2030

Program je prioritne zameraný na ovplyvňovanie determinantov zdravia, znižovanie rizikových faktorov vyskytujúcich sa u obyvateľstva a na zvyšovanie zainteresovanosti jednotlivých zložiek spoločnosti. Hlavným cieľom aktualizovaného Národného programu podpory zdravia je zlepšovať zdravotný stav obyvateľstva Slovenskej republiky, prostredníctvom zvyšovania úrovne zdravotného uvedomenia a podpory zdravia. Ďalším cieľom je dlhodobo zlepšiť úroveň zdravého životného štýlu obyvateľov SR založeného na prevencii a minimalizácii rizík a udržať vykonávanie preventívnych opatrení z hľadiska výskytu infekčných ochorení v minimálne rovnakom rozsahu ako sa vykonávajú v súčasnosti.

Pre žiakov MŠ, ZŠ, SŠ a verejnosť sme vykonali 292 prednášok – besied, pri ktorých sa celkom zúčastnilo 3110 záujemcov a to na témy: prvá pomoc 5 prednášky, stomatohygiena 18 prednášky, AIDS 4 x panelová súťaž a AIDS 4 x prednáška, drogy 10 prednášky, škodlivosť fajčenia 10 prednášky, alkohol 10 prednášky, základné hygienické návyky 17 prednášky, dospievanie 5 prednášky, riziká pohlavného života 5 prednášky, chrbtica školáka 8 prednášky, zdravý životný štýl 4 prednášky, zdravá výživa 32 prednášok, v rámci svetových dní 6 prednášky, pre seniorov pitný režim 3 prednášky, Alzheimerova choroba 2 prednášky,

trendy a riziká soláriu, opaľovania, piercingu a tetovania 1 prednáška, nelátkové závislosti 3 prednášky, zvýšenie pohybovej aktivity 149, . Pri prednáškach sme použili zdravotno-výchovné videofilmy , ktoré boli premietnuté 30 krát a to v rámci prednášky stomatohygiena, škodlivosť užívania alkoholu a dospievanie. Účastníkom sme poskytli zdravotno-výchovný materiál - letáky.

Pre nastávajúce mamičky, ktoré navštevujú „Klub matiek“ sme vykonali 11 besied. Venovali sme sa psychoprofylaktickej príprave na pôrod, významu dojčenia, výživa dojčiat - prvé príkrmy. Bol im premietnutý zdravotno-výchovný film o problematike dojčenia. Pri riešení problémov s dojčením boli 4 prednášky s certifikovanou laktačnou poradkyňou.

V rámci Svetového dňa rakoviny a Svetového deň obezity sme pripravili informačnú tabuľu vo vestibule RÚVZ Bardejov. Pre zamestnancov RÚVZ sme pripravili odborný seminár na tému Preventívne programy k rakovine prsníka a rakovine krčka maternice.

Týždeň mozgu sme spropagovali na web stránke RÚVZ a na informačnej tabuli vo vestibule RÚVZ. Prihlásili sme sa do aktivít spolu so Slovenskou alzheimerovou spoločnosťou. V rámci týždňa mozgu sme boli v DSS ANTIK, kde sme seniorov prednášali o mozgu, ako a prečo sa oňho starať a zároveň sme pre nich pripravili rôzne pracovné listy na kognitívne precvičovanie mozgu. Aktivity boli pre seniorov veľmi zaujímavé a aj prospešné. Na prednáške sa zároveň zúčastnili aj sociálne pracovníčky aby mohli aj v budúcnosti pre seniorov pripravovať takéto aktivity.

V rámci Svetového dňa zdravia sme pripravili informačnú tabuľu vo vestibule RÚVZ Bardejov, uverejnili sme článok na web stránke.

Na Svetový deň pohybu sme uverejnili článok v novinách a na web stránke, pripravili sme informačnú tabuľu vo vestibule. Pre zamestnancov RÚVZ sme zorganizovali celodennú turistickú vychádzku do Bardejovských Kúpeľov. So seniormi sme zorganizovali turistickú vychádzku na Kríž Cyrila a Metoda v okolí Bardejova.

V rámci Svetového dňa bez tabaku sme mali Deň otvorených dverí na RÚVZ. V rámci toho sme pripravili plagát, ktorý sme uverejnili na sociálnych sieťach, v novinách a na web stránke. V rámci DOD nás navštívilo 120 študentov SŠ, pre ktorých sme pripravili aj prezentáciu o škodlivosti fajčenia a zároveň mali možnosť vyšetriť si množstvo CO v pľúcach, urobiť si Fagestromov dotazník závislosti na nikotíne. Spolu sme vykonali 2 prednášky pre študentov SSOŠ na Hviezdoslavovej ul. V Bardejove, pre študentov Súkromného gymnázia a pre študentov Hotelovej akadémie. Z priebehu aktivít bola uverejnená reportáž v bardejovskej televízii.

Pri príležitosti Medzinárodného dňa proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi sme vo vestibule sme pripravili informačnú tabuľu, článok na webe a zároveň sme rozposlali informáciu o výtvarnej aktivite pre žiakov ZŠ.

V rámci Svetového dňa Alzheimerovej choroby sme pripravili článok na web RÚVZ, do Bardejovských novostí a informačnú tabuľu vo vestibule RÚVZ.

V rámci Svetového dňa srdca sme pripravili nástenku vo vestibule RÚVZ, článok do Bardejovských novostí a na sociálnu sieť. Zároveň sme sa zapojili do výzvy World heart federation a pripravili sme spolu s Poľsko – slovenským domom aktivity pre 107 žiakov ZŠ Komenského, ZŠ Pod Papierňou a ZŠ Pod Vinbargom. Žiaci sa zúčastnili odbornej prednášky o srdci, ako darčeky obdržali nálepky a balóny v tvare srdca a koláčiky od Strednej odbornej

školy ekonomiky, hotelierstva a manažmentu. Hneď po prednáške sme spolu na Radničnom námestí vytvorili tvar srdca a urobili sme si prechádzku po námestí v tvare srdca. V spolupráci s Mestom Bardejov sme zabezpečili vysvietenie Baziliky Sv. Egídia a Mestskej radnice na červeno. Z celej akcie bola uverejnená reportáž v Bardejovskej televízie a do World heart federation boli zaslané fotografie z vysvietenia pamiatok.

K Svetovému dňu diabetu sme uverejnili článok na web stránke a pripravili sme informačnú tabuľu. V spolupráci s VŠZP sme mali výjazd poradne zdravia vo f. KAMAX, kde sme zabezpečili vyšetrenia cholesterolu a glukózy zamestnancom pomocou prístroja Wellion, merali sme im krvný tlak a poskytli odborné poradenstvo na tému zdravý životný štýl. Spolu sme vyšetřili 60 klientov. Na sociálnej sieti sme zdieľali odborný článok o diabete a krátky test, na základe ktorého sa v prípade zlých výsledkov mohli prihlásiť do poradne zdravia. Kontaktovalo nás 8 záujemcov o možnosť zúčastniť sa vyšetřenia v základnej poradni.

Na Svetový deň seniorov v rámci spolupráce s Obezitologickou spoločnosťou a Poľsko – slovenským domom sme zabezpečili vyšetřenia pre seniorov. Zájemcovia mali možnosť vyšetřiť si cholesterol z kapilárnej krvi a zároveň sme im poskytli odborné poradenstvo. V rámci akcie sme mali aj prednášku Zdravý životný štýl seniorov, na ktorej bolo 60 seniorov. Celkovo sme vyšetřili 60 klientov.

V rámci Európskeho týždňa boja proti drogám sme na ZŠ mali 9 prednášok o škodlivosti návykových látok a vo vestibule RÚVZ sme pripravili informačný panel na danú tému.

V rámci Svetového dňa AIDS sme v spolupráci s odd. epidemiológie vykonali 1 prednášku a 1 workshop na tému AIDS pre študentov Súkromnej strednej odbornej školy.